

Kerámiák archeometriai vizsgálata Régészeti szempontok

T. Biró Katalin
MNM
tbk@ace.hu

- Kerámia**
- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

- Kerámia**
- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

Kerámia szavunk a görög *keramos* szóból származik, melynek jelentése fazekaságyag.

A kerámia alkotóelemei a természetben megtalálható kőzetek és ásványok: agyag, homok és egyéb adalékok, amelyeket összekeverve nedvesen, képlékeny állapotban formázunk és égetéssel tesszük hő- és vízállóvá.

A kerámia maga viszont nem található meg a természetben, ezért a legkorábbi, ember által létrehozott műtermékek, mesterséges anyagnak tekinthető.

- Kerámia**
- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

- A régészeti anyag mennyiségét tekintve legjelentősebb része
- Sokoldalúan vizsgálható

	helyesen íva	darab	lánygyűző
Csontp	Csontp	26280	Csontp
Cserepek	Cserepek	7236	Csontp
Tálőredék	Tálőredék	1649	Tálőredék
Bőgje	Bőgje	1530	Bőgje
Edényőredék	Edényőredék	1425	Edényőredék
Ókaltőredék	Ókaltőredék	1214	Ókaltőredék
Tál	Tál	1098	Tál
Balta	Balta	989	Balta
Úrna	Úrna	981	Úrna
Edényőredék	Edényőredék	961	Edényőredék
Fazekőredék	Fazekőredék	902	Fazekőredék
Penge	Penge	724	Penge
Edény	Edény	664	Edény
Penemőredék	Penemőredék	645	Penemőredék
Csésze	Csésze	582	Csésze
Káspolec	Káspolec	580	Káspolec
Tálőredék	Tálőredék	514	Tálőredék
Úmatőredék	Úmatőredék	468	Úmatőredék
Bőgőredék	Bőgőredék	456	Bőgőredék
Fazekőredék	Fazekőredék	449	Fazekőredék
Tálőredék	Tálőredék	448	Tálőredék
Szilánk	Szilánk	446	Szilánk és termék
Csészőredék	Csészőredék	438	Csésző
Füles bőgje	Füles bőgje	438	Bőgje

Legkorábbi ismert kerámia:

**Dolni Vestonice,
Vénusz**

Kb. 10 cm magas,
földbe vájt (méhkas
alakú) kemencében
kiégetett

Felső paleolit, kb. 27
ezer éves

Legkorábbi ismert kerámia edények:

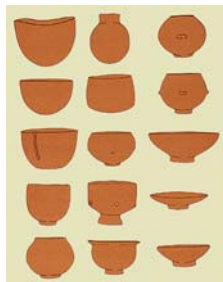
Japán, i.e. 10 500, Jomon
kultúra

Legkorábbi ismert kerámia edények:

Japán, i.e. 10 500, Jomon
kultúra

Európában:
Közél-Kelet, Balkán
félsziget felől terjed el a
kerámia és fazekasság
ismerete

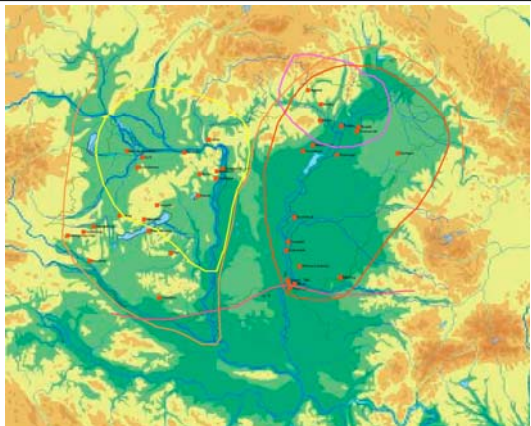
**Hol jelenik meg az ember
környezetében a kerámia?**

Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

- Tipológia - Kronológia, területi csoportok
- Készítéstechnológia
- Diszítés
- Funkció
- Kereskedelem

Tipológia - Kronológia, területi csoportok

Készítéstechnológia

Diszítés

Funkció

Kereskedelem

Formázás:

- hurkatechnika

- 'lapszabászat'

- kézi

- lassú korong

- gyors korong

Tipológia - Kronológia, területi csoportok

Készítéstechnológia

Diszítés

Funkció

Kereskedelem

Tipológia - Kronológia, területi csoportok

Készítéstechnológia

Diszítés

Funkció

Kereskedelem

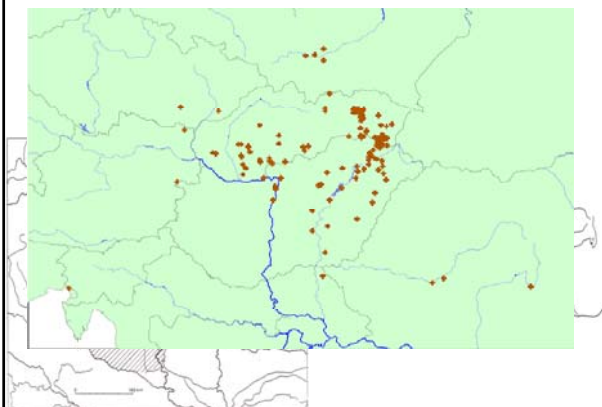
- tárolás

- főzés

- teríték

- szállítás

- 'dísz tárgyak'

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia
Díszítés
Funkció
Kereskedelem

Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

?

- régészeti módszerekkel megállapított különbségek objektív, anyagi tartalma
- helyi-távoli (távolabbi) nyersanyag
- készítéstechnológia: receptek, eljárások, égetési hőmérséklet
- hitelesség vizsgálat
- egyéb kinyerhető információ: szerves (étel) maradványok, növényi maradványok, ujjnyomok
-

Lehetséges válaszok: pl. EMAC'07

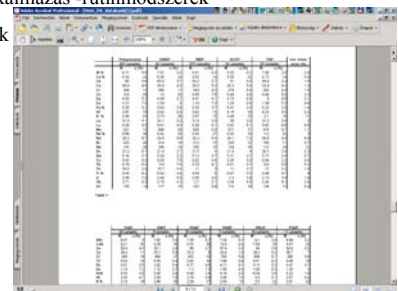
- 1 methodological development
- 2 production/distribution/trade
- 3 dating pottery
- 4 pottery as containers
- 5 ceramics as building materials
- 6 industrial/technical ceramics
- 7 ceramics in conservation
- 8 slips and glazes
- 9 theme section: petrographic aspects to the study of pottery

Módszertan

Új vizsgálati eljárások
Értelmezés

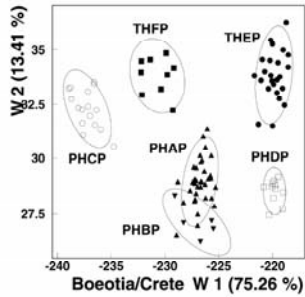
Elterjedés, kereskedelem

Legtöbb alkalmazás - rutinmódszerek
Adatbázisok

Elterjedés, kereskedelem

Legtöbb al
Adatbázis

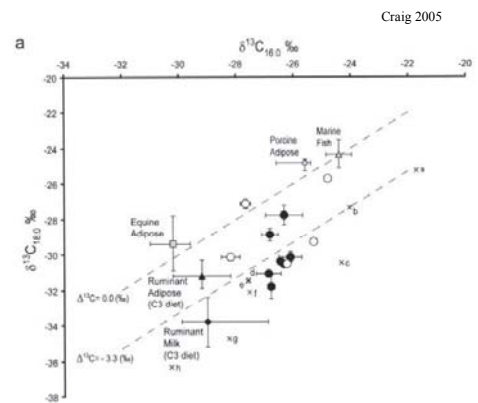
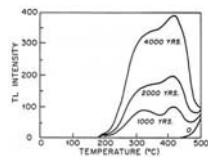
Elterjedés, kereskedelem

Legtöbb alkalmazás -rutinmódszerek
Adatbázisok

Klasszikus: terra sigillata vizsgálatok
Amfora-adatbázis

Kormeghatározás

TL kormeghatározás
OL kormeghatározás kormeghatározás

Kerámia mint építőanyag

patics
tégla
épületkerámia

Ipari-technikai kerámia

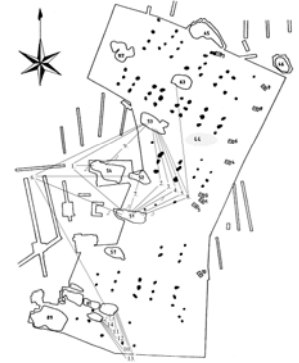
öntőformák
tégelyek

Kerámia a restaurálásban

- klasszikus régészet alap
- készítéstechnika, díszítések
- kísérleti régészet
- kerámia-refitting

Kerámia a restaurá

- klasszikus régészet al
- készítéstechnika, díszí
- kísérleti régészet
- kerámia-refitting

2. ábrák: Előzetes: Galambó, A. 79-1.1. ábrák: az I. századi kerámia-összerakásról (ceramic connections in the 1st century settlement area).

Bevonatok, mázak

- slip, engobe (agyagbevonat)
- festés - égetés előtt, után
- máz

A kerámiák vizsgálatának közzéttni vonatkozásai

jövő órán!

Irodalom

- Hereditas-sorozat (Kalicz, Kovács, Vékony, Szabó, Dienes, Bóna)
- Visy et al. szerk., Magyar Régészet az Ezredfordulón
- EMAC kötetek: Prudencio, M. I.--Dias, M.I.--Waerenborgh, J. C. eds. Understanding people through their pottery. Proceedings of the 7th European Meeting on Ancient Ceramics (EMAC'03) October 27-31, 2003 Lisbon TrArq Trabalhos de Arqueologia Lisboa Instituto Portugues de Arqueologia 2005 42 1-321
- Az agyagművesség évezredei a Kárpát-medencében MTA VEAB Budapest – Veszprém 2006. Szerk. Holló Szilvia Andrea és Szulovszky János 204 p.

Irodalom

- Archeometriai Műhely
2005/2. szám
2007/2. szám